

«فرهیختگان» چند نمونه از واکنش‌های بین‌المللی به مساله اشغال فلسطین را بازخوانی می‌کند

هنر آرمانِ فلسطین

عاطفه جعفری خبرنگار گروه فرهنگ

ای قدس... ای شهر من ای قدس... ای دوست فردا... فردا درخت لیمو شکوفه خواهد داد و سنبلان سبز شادی خواهند کرد چشمان به خنده شاد خواهند گشت و کیوتران مهاجم به بام‌های پاک تو بازخواهند گشت... ای وطنم... ای سرزمین آشتی و زیتون...

■ ■ ■

زمانی که نزار قبانی این شعر را می‌سرود احتمالاً همین روزها را می‌دید که گفت: «و کیوتران مهاجم به بام‌های پاک تو بازخواهند گشت...» آرمان فلسطین طی ده‌ها سال تبدیل به نمادی از مقاومت در برابر اشغالگری، نژادپرستی، فاشیسم، سرمایه‌داری، سلطه‌گری و خیلی خبائنث دیگر تبدیل شده‌است، روز گذشته خبرها و تصاویری در رسانه‌ها و فضای مجازی منتشر شد که پیروزی نیروهای فلسطینی را بر اسرائیل نشان می‌داد. پیروزی‌ای که همیشه از آن صحبت کردیم و می‌دانستیم که آن را به چشم خواهیم دید. به بهانه این پیروزی بزرگ که ادامه پیدا خواهد کرد، به سراغ این سوزو زرقین تا ببینیم در کشورهای مختلف نگاه هنری و فرهنگی در حمایت از فلسطین چه چیزی است و چه کارهایی را فارغ از نگاه سیاسی و به‌عنوان دغدغه انجام داده‌اند.

فیلم‌هایی برای فلسطین

هنوز در گوشه‌وکنار دنیا کسانی هستند که نه به دلیل اتصال به یکی از جریان‌های ضدصهیونیستی مثل ایدئولوژی اسلامی، ناسیونالیسم عربی یا چپ‌گرایی، بلکه به دلایل انسانی و اخلاقی و با تبعیت از روح آزادگی، درباره مقاومت فلسطین و ظلم صهیونیست‌ها فیلم‌هایی ساخته‌اند.

رویای بازگشت/ نروژ

نام این انیمیشن به زبان عربی رویای بازگشت «حلم الرجوع» و به انگلیسی برج (The Tower) است. این استاپ‌موشن گیروا خوش ساخت رامتس گرتزود نروژی در سال ۲۰۱۸ ساخت؛ اثری که هم یک اعتراض سیاسی است و هم سوگواری برای زندگی‌های از دست رفته و به نوعی می‌تواند یادآور «ژرال پابره‌نه»، روایت اول‌شخص کجیچی ناکاواوا به مباران هیروشیما باشد. داستان درباره ورده، یک دختر یازده‌ساله فلسطینی است که از نسل چهارم آوارگان این کشور محسوب می‌شود و هیچ چیز از سرزمین مادری‌اش ندیده به جز اردوگاه‌های که از ابتدا در آن به دنیا آمده‌است. این انیمیشن با این نیت ساخته شده که بتواند با هدف‌گیری ذهن و وجدان کودکان سراسر دنیا، نگذارد که فاجعه ۱۹۴۸ در اراضی اشغالی به فراموشی سپرده‌شود.

ان‌شاءالله/ کانادا

فیلم با بمب‌گذاری در یک کافه خیابانی واقع در رژیم صهیونیستی آغاز می‌شودو در ادامه به جست‌وجوی این می‌رود که آیا چنین اقداماتی از جانب فلسطینی‌ها درست هستند یا نه؟ «ان‌شاءالله» یا «به خواست خدا»، یک فیلم درام کانادایی محصول ۲۰۱۲ است و کارگردانش، آنابیس باریو-لاوال، رمان نویس و سینماگر اهل کبک کانادا است. داستان فیلم درباره کلونه، یک پزشک کانادایی وابسته به جمعیت هلال‌احمر که در درام‌نگاهی در اردوگاه پناهندگان ساکن کرانه باختری کار می‌کند. او در آنجا با دو زن آشنا می‌شود؛ اولی یک فلسطینی که

مراکش وآرمان همیشگی فلسطین

معنای اسم کشورشان می‌شود سرزمین خدا؛ مراکش کشوری که در شمال غربی آفریقا ست و نامش در یک سال اخیر به علت حضور موفق در جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲ در همه جا شناخته شده‌است. شگفتی آفرینی مراکشی‌ها در جام جهانی بخشی از معروفیت را برای آنها به همراه داشت، اما یک دلیل دیگر حمایت از فلسطین بود. زمانی که بازیکنانش گل می‌زدند و همین گل زدن بهانه‌ای می‌شد تا پرچم فلسطین را به دست بگیرند و در دور شادی با خودشان بچرخانند. یاد تعبیر منصور ضابطیان در کتاب «چای نعنا» می‌آفتم که درباره مراکش می‌گوید: «کشور مراکش را می‌شود بارها و بارها دید و هر بار چیزی ته دل آدم فرو بریزد. می‌شود رفت به قصرهایش که انگار آدم را کپی بیست می‌کنند در روزگارهایی دور. وقتی در قصر بدیع هستی حتی در خرابه‌هایش، حس می‌کنی روزگاری

اعتراض به قرارداد با آپارتاید

گاهی اعتراض‌ها از جایی انجام می‌گیرد که حکومتش همیشه حمایت‌ها از رژیمی داشته‌است که غاصب و جعلی‌است. روز سه‌شنبه ۷ شهریور ۱۴۰۲ در حالی که بازدید شرکت‌کنندگان در کنفرانس سالانه Google Cloud Next از مرکز Moscone در مرکز شهر سانفرانسیسکو برپا ساعت پنج بعد از ظهر برنامه‌ریزی شده بود، معترضان به قرارداد گوگل با ارتش اسرائیل در مقابل این ساختمان‌هف

شوهرش در زندان‌های اسرائیل حبس شده و دیگری دوست یهودی او که به ارتش اسرائیل فراخوانده شده‌است.

صعیدی دردانشگاه آمریکایی/ مصر

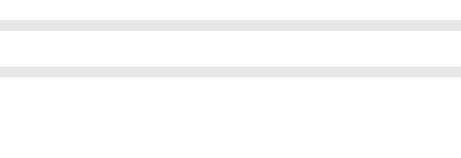
فیلم «صعیدی در دانشگاه آمریکایی» یک فیلم مصری با بازی محمد هندی، مونا زکی، احمد السکه، طارق لطفی و غاده عادل به‌تهیه‌کنندگی مدحت العدل و کارگردانی سعید حامد است. این فیلم همان طور که از نامش پیدا است به داستان دانشجویی به نام صعیدی از مصر علی‌امی پردازد که بورسیه تحصیلی دریافت می‌کند و برای اولین بار از زادگاهش به قاهره می‌آید تا وارد دانشگاه آمریکایی شود و در معرض بسیاری از موقعیت‌های طنز انتقادی قرار می‌گیرد. نتیجه این اتفاقات تحول بزرگی در زندگی او است. این اثر یکی از مهم‌ترین فیلم‌های سینمای جوان مصر است و اولین فیلم جوانی است که در اواسط دهه نود، گیشه‌ها را از چنگ ستاره‌های بزرگ بیرون کشید و به بالاترین رتبه فروش دست یافت. این اولین فیلم دنیایود که در آن تصویر به آتش کشیده شدن یک پرچم مثلث‌نشان نمایش داده می‌شد؛ جایی که دانشجویان در اعتراض به وقایع فلسطین، چنین کاری می‌کردند.

جنین-جنین/ فلسطین

در سال ۲۰۰۲، محمد بکری، یکی از مشهورترین بازیگران فلسطینی فعال در رژیم صهیونیستی پس از اطلاع نسبت به گزارش‌های مربوط به قتل عام و نسل‌کشی به منطقه جنین رفت. بکری پنج روز را در آنجا گذراند و از عواقب حمله رژیم صهیونیستی تصویر گرفت و با بسیاری از بازماندگان مصاحبه کرد. در اواخر همان سال، فیلم ۵۲ دقیقه‌ای «جنین-جنین» او بری نمایش در سینما تک اورشلیم آماده شد. بکری متوجه شد چقدر ساده‌ لوح بوده که فکر می‌کرده صهیونیست‌های دلسوز نسبت به فلسطینی‌ها ممکن است این فیلم

اینجا جای رفت و آمد اهل دانش و فرهنگ بوده. باوقتی در قصر بیهابا هستی، عطر گل‌ها و شکوه درخت‌ها در کنار دیوارهای سر به فلک کشیده قصر، تو را در خلسه‌ای فرو می‌برد که حتی ستمگری‌های احمد بن موسی، ساکن اصلی قصر را هم به فراموشی می‌سپارد.»

یکی از ویژگی‌هایی که برای مراکش عنوان می‌کنند، پایبند بودن به ریشه و فرهنگ‌شان است که در همین متن ضابطیان هم به آن اشاره شده‌است.، مراکشی‌ها در مسیر تاریخی خود از تبادلات فرهنگی با بیگانگان جز آنچه را که خودشان خواسته‌اند، سر باز زده‌اند و هویت فرهنگی خویش را در اولویت قرار داده‌اند. به گفته کسانی که در مورد مردم و این کشور پژوهش‌های زیادی انجام داده‌اند مردم مراکش همواره تلاش کرده‌اند در گذر زمان به سنت‌های

کشیدند و زنجیره انسانی تشکیل دادند. به گزارش لس آنجلس تایمز، حدود ۳۰ معترض، از جمله کارمندان سابق گوگل و فعالان اجتماعی محلی، در خیابان هوراد، که به فاصله کمی از مرکز همایش، بین دو ساختمان شیشه‌ای بزرگ و بالای پل عابر پیاده در آن نزدیکی قرار دارد، زنجیره انسانی بستند و بنر بزرگی با مضمون «پروژه گوگل نمیوس به آپارتاید اسرائیل دامن می‌زند» را باز کردند. نکته

را بن‌بیزند و این فیلم ممکن است به دلیل انتقال شجاعانه روایت‌های شاهدان عینی فلسطینی، جواریی دریافت کند. اما این فیلم خشم صهیونیست‌ها را برانگیخت. بعد از اکران فیلم «جنین-جنین» اوضاع تغییر کرد. افکار عمومی اسرائیل روشن کرد که از نظر آنها این «عرب خوب» بیش از آنچه فکر می‌کردند فلسطینی بوده‌است و در نتیجه بکری به سرعت در سالن کنست متهم به خیانت شد و در مطبوعات رژیم صهیونیستی به‌عنوان حامی تروریست معرفی شد.

زرافه/ فلسطین

در یک باغ‌وحش نابسامان کرانه باختری یک دامپزشک تنها و یاسین پسر ۱۰ ساله‌اش تاجایی که می‌توانند از حیوانات مراقبت می‌کنند. این پسر به زرافه‌ها علاقه خاصی دارد. هنگامی که سروصدا و هرج‌ومرج ناشی از حمله هوایی رژیم صهیونیستی یکی از زرافه‌ها را می‌کشد جفتش ریتا دست به اعصاب غذا می‌زند. مانند برخی افراد زرافه‌ها نمی‌توانند به‌تنهایی زندگی کنند. او را جای دیگری هم نمی‌شود برد چون زمانی که عبور از یک ایست بازرسی با چیزی به اندازه یک کیف حمل و نقل دشوار است به نظر می‌رسد امکان قاچاق یک زرافه از مرز بسیار کم باشد. این فیلم که از یک داستان واقعی الهام گرفته است در جشنواره بین‌المللی فیلم تورنتو ۲۰۱۳ دیده شد. این اولین کارگردانی زانی ما سال‌هاست که با الهام از اتفاقات سال ۲۰۰۲ روایت می‌شود. باغ‌وحش و ساکنان آن‌را می‌توان به‌عنوان استعاره‌ای برای فلسطینی‌های کرانه باختری در نظر گرفت. آنها در مهار خطرات نامطمئن هستند و بین فقر و بروکراسی امنیتی که عمدتاً کار را برایشان دشوارتر می‌کند گرفتار شده‌اند.

نقش‌ها و رنگ‌های روی دیوار

دور تا دور دیوارهای فلسطین اشغالی، دیوارهای سیمانی زشتی است که دیدنش، دل هر آزاده خواهی را در این جهان به درد می‌آورد. دیوارهایی بلند، که در زمین‌های سرسبز کرانه باختری، مانند وصله ناجوری به یک لباس زیبا در آنجا قرار گرفته و سساکان آنجا را از خانه خودشان دور کرده‌است. دیگر مردم جهان علاوه بر لحظه شماری برای فرو ریختن این دیوار، از آن برای کارکردی دیگر استفاده می‌کنند. اسرائیل که از ترسش شش لایه دیوار با مصر، سوریه، لبنان، کرانه باختری، غزه و اردن کشیده‌است، حالا از آن به‌عنوان صفحه‌ای برای نقاشی‌های خیابانی استفاده می‌شود.

بنکسی، هنرمند بریتانیایی است که با نام مستعارش در سال ۲۰۱۵ به غزه سفر کرده. او که در جایگاه یک معترض اجتماعی و سیاسی از هنرش استفاده می‌کند، چندین بار موضوع فلسطین و غزه را دستمایه کارهایش قرار داده‌است. هنر بنکسی، آمیزه‌ای از طنز سیاه و گرافیتی است که روی پل‌ها، دیوارها و خیابان‌ها به تصویر کشیده شده‌است. در فوریه ۲۰۱۵، بنکسی در کلبیی که درباره سفرش به غزه بود، نوشت: «امسال را سالی کن که مقصدی جدید کشف می‌کنی». یکی از آثاری که در آن سفر خلق کرد، گرهبه‌ای بود روی خرابه‌های خانه‌ای که اسرائیل ویرانش کرده بود. او درباره این نقاشی‌اش این‌گونه گفت: «می‌خواستم عکس‌های تخریب غزه را در وب‌گاهم نشان دهم؛ اما در اینترنت مردم فقط به تصاویر گرهبه‌ها نگاه می‌کنند.» یکی دیگر از نقاشی‌هایش، تصویر تاب‌بازی کودکانی است که تاب‌هایشان از برج دیدبانی اویزان است. یکی از نزدیکان او به نیویورک تایمز گفته بود: «منی خواهم طرف فلسطین یا اسرائیل را بگیرم؛ اما وقتی می‌بینی کل محله‌های حومه شهر به تلی از خاک مبدل شده و هیچ امیدی هم به آینده نیست، شهر رنگ می‌بازد و در واقع داری به یک مرکز بزرگ عضوگیری برای تروریست‌ها نگاه می‌کنی. به خاطر خودمان هم که شده باید این مشکل را رفع کنیم.»

